

Het nieuwe rechtspersonenrecht in Suriname

*Mr. dr. K. Frielink **

Op 1 mei 2025 is in Suriname een geheel nieuw Burgerlijk Wetboek in werking getreden. De wetten die in Curaçao gelden zijn bij het ontwerpen daarvan tot uitgangspunt genomen. Dat geldt ook voor Boek 2 BW van Suriname, dat in deze bijdrage kort wordt besproken.

1 Inleiding

Sinds de ontdekking in 2020 van grote olievelden is de ontwikkeling van Suriname in een stroomversnelling geraakt. Staatsolie Maatschappij Suriname N.V. participeert in een Frans-Amerikaans consortium dat vanaf 2028 grote hoeveelheden olie gaat oppompen voor de kust van Suriname. De belangstelling van buitenlandse dienstverleners en potentiële investeerders in Suriname is, mede daardoor, de afgelopen jaren flink toegenomen. Daarmee is tevens de behoefte gegroeid om werk te maken van de vernieuwing van wetgeving op uiteenlopende terreinen, waaronder het financiële toezichtrecht en het burgerlijk recht. De naamloze vennootschap en de stichting zijn in Suriname veelgebruikte rechtsvormen, die tot voor kort werden beheerst door een uit 1936 stammend Wetboek van Koophandel en een uit 1968 stammende Wet op Stichtingen, en sinds 1 mei 2025 door Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek van Suriname (BWSUR). Voor het bij de tijd brengen van het burgerlijk recht is gekozen voor concordantie met Curaçao.

Hierna ga ik eerst kort in op de geschiedenis van de wetgeving in Suriname (par. 2) en op het fenomeen juridische transplantatie (par. 3), waarna ik in paragraaf 4 de algemene opzet van Boek 2 BWSUR bespreek. Vervolgens ga ik in op enkele verschillen van de Surinaamse wetgeving met die van Nederland en Curaçao (par. 5) en op een rechtszaak die laat zien dat wat bestuurdersaansprakelijkheid betreft Boek 2 BWSUR geen breuk met het verleden oplevert, en waaruit kan worden opgemaakt dat het privaatrechtelijke normenkader ook wordt toegepast op bestuurders van publiekrechtelijke rechtspersonen (par. 6). Ten slotte bespreek ik het overgangsrecht inzake de afschaffing van toonderaandelen (par. 7) en sluit af met enkele afrondende opmerkingen (par. 8).

2 Geschiedenis

Op 25 november 1975 werd Suriname een onafhankelijke republiek. Vanaf dat moment maakt Suriname geen deel meer uit van het Koninkrijk der Nederlanden. Op allerlei terreinen

zijn er echter banden met het Koninkrijk blijven bestaan, waaronder op het gebied van het recht. Die historische banden werken door in bijvoorbeeld de keuzes die worden gemaakt wat betreft wetgeving.

Kort iets over de geschiedenis. Tot 1869 was het burgerlijk recht van Suriname gebaseerd op het Romeins en oud-Hollands recht. Bij Koninklijk Besluit van 4 september 1868 werden (onder andere) het Burgerlijk Wetboek voor de Kolonie Suriname en het Wetboek van Koophandel voor de Kolonie Suriname vastgesteld, die op 1 mei 1869 in werking traden.¹ In art. 14 van het Wetboek van Koophandel 1869 werden drie soorten vennootschappen genoemd: de vennootschap onder firma, de vennootschap bij wijze van geldschieting ('anders compagnieschap en commandite genaamd') en de naamloze vennootschap. Bij Koninklijk Besluit van 2 juni 1936 is het gewijzigde Surinaams Wetboek van Koophandel vastgesteld.² Het Wetboek van Koophandel van 1869 kende 21 op de naamloze vennootschap gerichte bepalingen, het nieuwe maar liefst 122. Dit wetboek volgt materieel het Wetboek van Koophandel zoals dat in Nederland in 1928 zijn beslag heeft gekregen. Verder wordt gewezen op de regeling van de vereniging in art. 1665 t/m 1684 van het Surinaams Burgerlijk Wetboek,³ de

1 Koninklijk Besluit van 4 september 1868, nr. 17, *G.B.* (Gouvernementsblad) 1868, nr. 14. Zie P.J. Verdam, *Het Hooggerechts-hof Over Surinaamse Zaken Rechtsprekend Naar Romeins-Hollands Recht (1809-1838)* (rede uitgesproken bij de herdenking 'Een eeuw Surinaamse codificatie' op 8 mei 1969 in de aula van de Juridische Faculteit van de Universiteit van Suriname). De tekst van deze rede is afgedrukt in het *Surinaams Juristenblad* 1969, afl. 12, p. 28-36 en afl. 13, p. 22-30, en gepubliceerd in het *Tijdschrift voor Rechts-geschiedenis* 1969, afl. 37/4, p. 529-549. Zie verder Ph.A. Samson, 'Uit de geschiedenis van de Surinaamse balie', *De West-Indische Gids* 1949, afl. 1, p. 175, J.H. Adhin, 'Toepassing van Rooms-Hollands recht in Suriname', *Nieuwe West-Indische Gids* 1969, afl. 1, p. 91-95 en B.D. van der Velden, *The Legal Framework of Slavery in the Dutch Republic and Its Colonies*, Londen/New York: Routledge 2026, p. 500-506.

2 Koninklijk Besluit van 2 juni 1936, *G.B.* 1936, nr. 115. Zie over dit wetboek, zoals dat gold tot aan de ingrijpende wijzigingen in 2016, A.L. Mohr e.a., *Artikels-gewijs commentaar bij de bepalingen uit het Surinaams Wetboek van Koophandel betreffende de Naamloze Vennootschap*, Stichting Juridische Samenwerking Suriname-Nederland 2006.

3 De regeling was opgenomen in het derde boek van het BW van 1869. Daarin staat dat behalve de eigenlijke maatschap, de wet ook verenigingen van personen als zedelijke lichamen erkent, 'hetzij deze op openbaar gezag als zodanig zijn ingesteld, hetzij dezelve als zedelijke lichamen zijn erkend'. Zie voor een (ook historische) beschouwing J.A. Boots, *Rechtsproblemen rond de gemeenschap van personen* (diss. Nijmegen), Zwolle: W.E.J. Tjeenk Willink 1959.

* Mr. dr. K. Frielink is advocaat en rechtswetenschapper te Curaçao.

Wet Coöperatieve Verenigingen 1944⁴ en de uit 1968 daterende Wet op Stichtingen.

Op 15 augustus 2005 werd de Commissie Herziening Burgerlijk Wetboek door de Minister van Justitie en Politie ingesteld. De commissie stond onder voorzitterschap van mr. Shardhapersad (André) Gangaram Panday. Prof. mr. J. de Boer en prof. mr. P. van Schilfgaarde waren bereid de ontwerpen met toelichting te maken.⁵ In 2009 waren de meeste ontwerpen met toelichting gereed, maar het zou nog jaren duren voordat die (na aanpassing) wet werden. Intussen is het Wetboek van Koophandel van Suriname in 2016 gewijzigd, waarbij de regeling inzake de naamloze vennootschap is vormgegeven op basis van het uit 2009 stammend ontwerp voor een Boek 2 BWSUR. Op 13 augustus 2024 is het ontwerp van een nieuw Burgerlijk Wetboek door De Nationale Assemblée (het parlement van Suriname) aangenomen. De wetten zijn op 1 mei 2025 in werking getreden, tezamen met onder meer de Handelsregisterwet, het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering en een Algemene termijnenwet. Daarmee werd een periode van twintig jaar voorbereiding afgesloten.⁶

3 Juridische transplantatie

Bij het ontwerpen van de nieuwe wetten is ervoor gekozen om aansluiting te zoeken bij de wetgeving van Curaçao. Wat betreft Boek 2 BWSUR is aansluiting gezocht bij de Landsverordening herziening van Boek 2 BW van Curaçao, zoals die op 1 januari 2012 in werking is getreden, waarbij zo veel mogelijk rekening is gehouden met in voorbereiding zijnde wijzigingen van het Curaçaose wetboek. Ook de nummering van Curaçao is gevolgd. Het overnemen van (delen van) wetgeving van een ander land wordt aangeduid met de term 'legal transplants', juridische transplantatie. Gelet op de historische context – het formele recht in Suriname is de afgelopen eeuwen gebaseerd geweest op het Nederlandse recht⁷ – is de gemaakte keuze verklaarbaar, ook uit een oogpunt van rechtszekerheid. De rechtspraak van het Koninkrijk, in het bijzonder van de Hoge Raad, is ook na de onafhankelijkheid een belangrijke bron voor interpretatie en rechtsontwikkeling gebleven. De keuze voor het recht van Curaçao is mede daarin gelegen dat het minder om-

vangrijk en minder complex is dan het recht van Nederland, onder meer doordat Curaçao, anders dan Nederland, niet verplicht is Europese richtlijnen in nationale wetgeving om te zetten. Suriname blijft op deze manier deel uitmaken van een grotere rechtsfamilie, waarin over en weer aan de rechtspraktijk en de rechtswetenschap wordt bijgedragen.

Dat Suriname voor concordantie met de wetgeving in Curaçao heeft gekozen en niet voor een principiële breuk met het verleden, is vanuit het Curaçaose rechtswetenschappelijke perspectief toe te juichen. Deze keuze leidt hopelijk tot een meer intensieve uitwisseling van literatuur en rechtspraak. Of in Suriname in brede kring hetzelfde gevoel leeft, is moeilijk te beoordelen. De Surinaamse samenleving is cultureel en anderszins zeer divers, en het is niet mogelijk om van buitenaf te beoordelen of het nieuwe wetboek die samenleving en wat daarin leeft, voldoende reflecteert. Wanneer juridische transplantatie wordt overwogen, is het de wetgever die moet beoordelen of bepalingen geheel, gedeeltelijk of met aanpassing zullen worden overgenomen. De tijd zal leren of de wetgever van Suriname een juiste keuze heeft gemaakt.

4 Algemene opzet Boek 2 BWSUR

De indeling van Boek 2 BWSUR volgt de indeling van Boek 2 BW van Curaçao. Titel 1 bevat de algemene bepalingen, waaronder die inzake het ontstaan en het karakter van rechtspersonen, het dualistische dan wel monistische bestuursmodel, de normen voor besturen en persoonlijke aansprakelijkheid, doeloverschrijding, tegenstrijdig belang, nietigheid en vernietigbaarheid, en vrijwillige ontbinding dan wel ontbinding door de rechter of de Kamer van Koophandel. Voor deze opzet is, net als in Curaçao, om praktische redenen gekozen.

In titel 2 e.v. staan achtereenvolgens de bepalingen inzake de stichting, de vereniging, de coöperatie en de onderlinge waarborgmaatschappij, de naamloze vennootschap, de aandeelhouderbestuurde vennootschap, uitkoop, uittreding en gedwongen overdracht, het recht van enquête, en ten slotte de bepalingen inzake (grensoverschrijdende) omzetting, fusie en splitsing.⁸ De indeling van het Nederlandse Boek 2 BW wijkt hiervan af en dat wetboek is, mede door de invloed van Europese regelgeving, een stuk omvangrijker en complexer.

In Boek 2 BWSUR worden de vereniging, de coöperatie, de onderlinge waarborgmaatschappij, de stichting en de naamloze vennootschap als afzonderlijke rechtspersonen genoemd (art. 2:1 lid 1 BWSUR). Aangezien de verschillen tussen de besloten en de naamloze vennootschap in Curaçao zeer gering zijn, is ervan afgezien de besloten vennootschap in Suriname te introduceren. Omdat de naamloze vennootschap (hierna ook: nv) reeds lang bestaat in Suriname is voor die rechtsvorm

⁴ Coöperaties werden (als een bijzondere vorm van de vereniging) al sinds 1944 door de wet erkend. Zie ook de Wet van 16 januari 2017 houdende nadere wijziging van de Wet Coöperatieve Verenigingen 1944, *G.B.* 1944, 93, zoals gewijzigd bij *SB* (Staatsblad van de Republiek Suriname) 2004, 26 (*SB* 2017, 3).

⁵ In 2008 was ik op de achtergrond bij het ontwerp van Boek 2 BWSUR betrokken, en vanaf 2021 tot aan de afronding wederom.

⁶ Zie over de oude en nieuwe wetten M. Veira, '155 jaar Surinaams Burgerlijk Wetboek en de ontwikkelingen in het wettelijk erfrecht', *Surinaams Juristenblad* 2024, afl. 3, p. 164-179, S. Gangaram Panday, 'Het Nieuw Burgerlijk Wetboek en het Nieuw Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering: nog steeds in de maak!', *Surinaams Juristenblad* 2024, afl. 3, p. 180-186, A. Chin-A-Lin, 'Enige beschouwingen rondom het Nieuw Burgerlijk Wetboek van Suriname', *Surinaams Juristenblad* 2025, afl. 1, p. 39-49 en M.F. Murray, 'Het nieuwe Surinaams Burgerlijk Wetboek', in: K. Frielink & M.F. Murray, *Twee Curaçaose Meesters. Varia Juridica*, Nijmegen: Wolf Legal Publishers 2011, p. 79-91.

⁷ Aan het ook bestaande traditionele gewoonterecht wordt hier voorbijgegaan.

⁸ Zie voor een uitgebreide beschrijving en bespreking van deze regelingen K. Frielink, *Kort begrip van het Nederlands Caribisch en Surinaams Rechtspersonenrecht*, Deventer: Wolters Kluwer 2023. Zie ook J. de Boer, *Het nieuwe BW overzee* (Mon. BW nr. A31), Deventer: Wolters Kluwer 2025.

gekozen. Uit de memorie van toelichting⁹ blijkt dat, net als in Curaçao, maar duidelijker dan in Nederland, in de woordkeuze van art. 2:1 lid 2 BWSUR tot uitdrukking wordt gebracht dat het niet het prerogatief is van de wetgever om te bepalen welke lichamen rechtspersoon zijn en welke niet, maar dat uit het systeem van het recht in zijn geheel, waarin de wet een belangrijke rol speelt, moet worden afgeleid of een rechtsvorm als rechtspersoon kan gelden, en dat daarover uiteindelijk de rechter beslist.

Met elke codificatie, in de kern gaat het daarbij om een bundeling van bestaand recht, worden ordening, overzichtelijkheid, stroomlijning en toegankelijkheid beoogd, maar een dergelijk proces biedt tevens gelegenheid tot (meer of minder ingrijpende) aanpassingen (modificatie) en vernieuwing. Wat dat laatste betreft bevat Boek 2 BWSUR enkele interessante bepalingen. Denk aan de introductie van de aandeelhouderbestuurde nv, waarbij in beginsel alle aandeelhouders als bestuurder hebben te gelden (art. 2:239 e.v. BWSUR). Deze rechtsvorm heeft geen orgaan bestuur. Er gelden daarom geen regels inzake benoeming, schorsing en ontslag van bestuurders. Het verschil tussen een aandeelhoudersvergadering en een bestuursvergadering is in beginsel vervallen. Iedere vergadering van aandeelhouders geldt tevens als bestuursvergadering en iedere bestuursvergadering tevens als vergadering van aandeelhouders (art. 2:241 lid 1 BWSUR). De bedoeling daarvan is om aan bijvoorbeeld familievennootschappen die ‘semicontractueel’ functioneren, als ging het om personenvennootschappen, de mogelijkheid te bieden zich te bedienen van een vereenvoudigd bestuursstelsel. De aandeelhouderbestuurde nv kan ook voor zogeheten eenpersoonsvennootschappen worden gebruikt.

Wat vernieuwingen betreft kan verder worden gewezen op de mogelijkheid voor de Kamer van Koophandel om rechtspersonen, die kort gezegd niet meer functioneren, bij beschikking te ontbinden (art. 2:25 e.v. BWSUR), de turboliquidatie (art. 2:31 lid 7 BWSUR), de regelingen inzake uitkoop, uitreiding en gedwongen overdracht (art. 2:250 e.v. BWSUR), een met Curaçao en Nederland vergelijkbaar recht van enquête (art. 2:270 BWSUR) en de bepalingen inzake (grensoverschrijdende) omzetting, fusie en splitsing (art. 2:300 e.v. BWSUR).

Ten slotte wordt hier genoemd dat in de wet is bepaald dat bij toepassing van de bepalingen van Boek 2 BWSUR met een schriftelijke uiting wordt gelijkgesteld een per exploit, telegram, telex, telefax, e-mail of ander tekstoverbrengend communicatiemiddel gedane uiting. In de statuten van de rechtspersoon kan het gebruik van deze communicatiemiddelen worden beperkt (art. 2:36 lid 1 BWSUR).

⁹ Zie voor een overzicht van alle nieuwe wetten met toelichting: www.srisr.nl/nieuw-bw-e-a/. Boek 2 BWSUR met toelichting is hier te vinden: www.srisr.nl/wp-content/uploads/2025/03/S.B.-2024-no.-164-BOEK-2.pdf.

5 Enkele verschillen met Boek 2 BW van Curaçao en van Nederland

5.1 Oprichting via een modelakte

Suriname kent naast de notariële akte nog een bijzondere wijze waarop rechtspersonen kunnen worden opgericht.¹⁰ Voor de oprichting van een vereniging met volledige rechtsbevoegdheid, een stichting, een coöperatie, een onderlinge waarborgmaatschappij en een nv kan ook gebruik worden gemaakt van een door de overheid verstrekte standaard modelakte, waarvan niet kan worden afgeweken.¹¹ Een modelakte van oprichting dient in tweevoud te worden voorzien van een handtekening van de oprichter (of oprichters), die dient te worden gelegaliseerd door de daartoe bevoegde functionaris van de Kamer van Koophandel en Fabrieken. Indien een partij de voorkeur geeft aan van de modelakte afwijkende bepalingen, dan moet een notariële akte worden gebruikt. Is een modelakte gebruikt voor de oprichting, maar ontstaat nadien de wens tot het wijzigen van een of meer bepalingen van de statuten, dan is daarvoor een notariële akte vereist.¹²

5.2 De bevoegde rechter

In Suriname is het de kantonrechter van de plaats waar de rechtspersoon zijn statutaire zetel heeft, of bij gebreke daarvan zijn centrum van activiteiten heeft, die kennisneemt van alle rechtsvorderingen die krachtens Boek 2 BWSUR of de statuten tegen een bestuurder of de rechtspersoon worden ingesteld, alsook van de rechtsvorderingen waartoe de overeenkomst tussen een bestuurder en de rechtspersoon aanleiding geeft (art. 2:9 lid 1 BWSUR). Dit betreft onder meer ook vorderingen tot vernietiging of vaststelling van de nietigheid van besluiten. Afgezien van het enquêterecht is de bevoegde rechter in Nederland in eerste aanleg de rechtbank (en in sommige kwesties de kantonrechter) en in de Caribische jurisdicties van het Koninkrijk het Gerecht in Eerste Aanleg.

5.3 De Wet op de jaarrekening

Boek 2 BWSUR kent enkele bepalingen die in algemene zin zien op de administratie- en jaarrekeningplicht, en bij schending daarvan bijvoorbeeld kunnen leiden tot een voor een bestuurder of commissaris nadelig bewijsvermoeden in het geval

¹⁰ Hier wordt voorbijgegaan aan de mogelijkheid in alle hier besproken jurisdicties dat een publiekrechtelijke rechtspersoon bij wet in een privaatrechtelijke rechtsvorm wordt omgezet. Terzijde wordt opgemerkt dat in Suriname privaatrechtelijke en publiekrechtelijke rechtsvormen die door de Staat in het algemeen belang in het leven worden geroepen, doorgaans als ‘parastatale instellingen’ worden aangeduid. Denk in dat verband bijv. aan instellingen op het gebied van gezondheidszorg, landbouw, toerisme, luchtvaart en maritieme zaken. Zie daarover G.E.R. Adipoera, ‘De deelname van Surinaamse overheidsrechtspersonen aan het economisch rechtsverkeer’, *Surinaams Juristenblad* 2021, afl. 3, p. 53-67.

¹¹ Deze standaard modelakte is in de Surinaamse wetgeving geïntroduceerd bij de Wet van 29 juli 2016 (*SB* 2016, 103) voor de nv en de Wet van 16 januari 2017 (*SB* 2017, 3) voor de coöperatieve vereniging. Door de Kamer van Koophandel en Fabrieken is aangedrongen op uitbreiding naar de vereniging en stichting, en aan dat verzoek is gehoor gegeven.

¹² Ten tijde van de afronding van deze bijdrage waren nog geen modelakten conform de nieuwe wetgeving vastgesteld.

van een faillissement (art. 2:15 jo. art. 2:16 lid 2 BWSUR). Die regeling is gelijk aan die in Curaçao. Een belangrijk verschil is dat waar in Curaçao specifieke regels inzake de jaarrekening zijn opgenomen in Boek 2 BW, in Suriname wordt verwezen naar de Wet op de jaarrekening (WoJ), die op 6 oktober 2017 in werking is getreden. De vraag die bij de finalisering van het ontwerp van Boek 2 BWSUR voorlag, was of de van Curaçao overgenomen bepalingen in dat ontwerp gehandhaafd zouden worden dan wel, gelet op het feit dat de praktijk inmiddels ervaring heeft opgedaan met de WoJ, voor toepassing van de WoJ zou worden gekozen. Dat laatste is gebeurd.

5.4 Het enquêterecht

De enquêteregeling in Suriname is nagenoeg gelijk aan die in Curaçao en daarmee aan die in Aruba en Sint Maarten.¹³ De enquêteregeling van Curaçao is afgeleid van de regeling in Nederland. In Nederland is de Ondernemingskamer van het gerechtshof Amsterdam de bevoegde rechter. De Ondernemingskamer houdt zitting met drie rechters, onder wie de voorzitter, en twee raden (deskundigen uit de praktijk die geen lid zijn van de rechterlijke macht). Beroep in cassatie kan worden ingesteld bij de Hoge Raad. In Aruba, Curaçao en Sint Maarten is het Gemeenschappelijk Hof de bevoegde rechter. Het Gemeenschappelijk Hof houdt zitting met drie rechters. Beroep in cassatie kan worden ingesteld bij de Hoge Raad. In Suriname is de kantonrechter de enquête-rechter (art. 2:9 lid 2 jo. art. 2:271 lid 1 BWSUR). De kantonrechter spreekt recht als *unus iudex*. Hoger beroep kan worden ingesteld bij het Hof van Justitie. In Suriname zijn er twee feitelijke instanties, maar er is geen cassatierechter.

5.5 Geen wettelijke uitstotingsprocedure

In Suriname bestaat geen met Nederland vergelijkbare uitstotingsprocedure.¹⁴ Hoewel in Suriname geen uitstotingsregeling in de wet is opgenomen, is zonder meer denkbaar dat met toepassing van vergelijkbare uitstotingsgronden en (procedurale) waarborgen uitstoting kan worden gevorderd, en door de rechter kan worden toegewezen op grond van de redelijkheid en billijkheid. Een statutaire uitstotingsregeling is ook mogelijk. In bijzondere gevallen is zelfs uitstoting in kort geding denkbaar, al heeft die zich in de praktijk nog niet voorgedaan.

In Nederland is bepaald dat, als een afschrift van het verzoek inzake uitstoting of uittreding aan de verweerder is betekend, de *verweerder* zijn aandelen niet kan vervreemden, verpanden of daarop een vruchtgebruik kan vestigen, tenzij de verzoekers daarvoor toestemming verlenen. In Suriname is bepaald dat de *eisende* partij, zolang niet onherroepelijk is beslist op haar vor-

dering tot uittreding, haar aandelen niet kan vervreemden, en daarop geen pandrecht of recht van vruchtgebruik kan vestigen, zonder schriftelijke toestemming van de vennootschap of, bij gebreke daarvan, van de rechter (art. 2:251 lid 8 BWSUR). Ik vraag mij af waarom de eisende partij niet langer zou mogen doen wat (ook direct) voorafgaand aan de procedure tot uittreding wel is toegestaan, in het bijzonder haar aandelen vervreemden als oplossing van het geschil. Dat de vordering tot uittreding slechts met instemming van de wederpartij kan worden ingetrokken (art. 2:251 lid 7 BWSUR), biedt bovendien de mogelijkheid te bedingen dat reeds gemaakte kosten worden vergoed.

5.6 Geen regeling onafhankelijke raad van commissarissen

Boek 2 BW van Curaçao kent een bijzondere regeling inzake de onafhankelijke raad van commissarissen die bij de nv kan worden ingesteld. Met het begrip ‘onafhankelijk’ wordt bedoeld dat de commissarissen onafhankelijk zijn van bepaalde aandeelhouders of belangengroepen en, tot op zekere hoogte, ook onafhankelijk van de algemene vergadering van aandeelhouders als zodanig. Er gelden bijzondere regels inzake benoeming, ontslag, zittingstermijn en bezoldiging. Een dergelijke raad zou, zo is de gedachte, goed kunnen passen bij naamloze vennootschappen in de financiële sector of bij (geprivatiseerde) overheidsbedrijven. De regeling wordt hier niet nader besproken. Suriname heeft ervoor gekozen de regeling niet over te nemen, maar vermeldt dit in de memorie van toelichting enkel als feit.

5.7 Kerkgenootschappen

Anders dan in Curaçao is in Suriname wel een bepaling inzake kerkgenootschappen in de wet opgenomen. In art. 2:1 lid 2 BWSUR is bepaald dat kerkgenootschappen en godsdienstige gemeenschappen rechtspersoonlijkheid bezitten en worden geregeerd door hun eigen statuut, waaronder begrepen kerkorde, voor zover dit niet in strijd is met de wet.¹⁵ In datzelfde artikelid is, net als in Curaçao, bepaald dat de bepalingen van Titel 1 (‘Algemene bepalingen’) analogisch kunnen worden toegepast op andere rechtsvormen die als rechtspersoon hebben te gelden, voor zover het tegendeel niet uit de wet voortvloeit en de aard van de rechtspersoon zich daartegen niet verzet. In dit verband kan bijvoorbeeld worden gedacht aan de bepalingen inzake de norm voor het besturen van een rechts-

13 Zie hierover uitvoerig R.P. Jager, ‘Caribisch enquêterecht’, in: C.D.J. Bulten e.a. (red.), *Handboek Enquêterecht* (VDHI nr. 175), Deventer: Wolters Kluwer 2022, hoofdstuk 50.

14 Zie voor een uiteenzetting van de verschillen tussen Nederland enerzijds en Suriname en de Caribische landen van het Koninkrijk anderzijds K. Frielink, ‘De geschillenregelingen in de Caribische delen van het Koninkrijk en Suriname’, in: C.D.J. Bulten, N. Kreileman, G.C. Makink & M.P. Nieuwe Weme (red.), *Handboek Geschillenregeling* (VDHI nr. 192), Deventer: Wolters Kluwer 2025, hoofdstuk 24.

15 Mocht er twijfel zijn of sprake is van een kerkgenootschap of godsdienstige gemeenschap, dan is het uiteindelijk aan de rechter om daarover te beslissen. Zie Hof Amsterdam 30 juni 2020, ECLI:NL:GHAMS:2020:1834, *JOR* 2022/166 (*Bisdom/Maagdenbuis*) en HR 25 maart 2022, ECLI:NL:HR:2022:458, *JOR* 2022/167, m.nt. Pel (*Maagdenbuis/Bisdom*). De Congregatie van de Zusters Franciscanessen Penitenten, Recollectinen van de Onbevleete Ontvangenis van Maria, werd als een rechtspersoon naar het recht van Nederland aangemerkt. Zie GiEA Curaçao 19 november 2018, ECLI:NL:OGEAC:2018:296 (*Congregatie/Emmazicht*). Het Gerecht overweegt dat het oordeel of sprake is van een zelfstandig onderdeel van een kerkgenootschap aan de rechter is, maar dat daarbij groot gewicht toekomt aan de vrijheid van het kerkgenootschap om volgens zijn eigen regels te bepalen welke van zijn onderdelen als zelfstandig onderdeel hebben te gelden.

persoon en aan het leerstuk bestuurders- en commissarissen-aansprakelijkheid als het gaat om publiekrechtelijke rechtspersonen. Deze toepassing bij wege van analogie zal in de praktijk met name van belang zijn ingeval zich in de regeling van een publiekrechtelijke rechtspersoon een leemte voordoet, of toepassing van een bij een publiekrechtelijke rechtspersoon geldende regel in de gegeven omstandigheden naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar zou zijn en de rechter die regel in dat geval niet van toepassing kan verklaren (art. 2:7 lid 2 BWSUR).

6 Aansprakelijkheid van bestuurders

Wat betreft de persoonlijke aansprakelijkheid van bestuurders en commissarissen bevat Boek 2 BWSUR weinig verrassends. Het betreft in hoofdzaak een codificatie van hetgeen reeds gold op grond van het Wetboek van Koophandel en de rechtspraak. Eén zaak zal hier kort worden besproken: de *Telesur*-zaak. Telesur was een publiekrechtelijke rechtspersoon, opgericht bij Decreet C-38.¹⁶ De uitspraak laat zien dat wat bestuurdersaansprakelijkheid betreft Boek 2 BWSUR geen breuk met het verleden oplevert. Tevens blijkt uit het vonnis dat het privaatrechtelijke normenkader ook wordt toegepast op bestuurders van publiekrechtelijke rechtspersonen.

In deze zaak ging het om ernstige administratieve onvolkomenheden binnen de bedrijfsvoering. De ontslagen directeur werd, samengevat, verweten dat door hem dan wel onder zijn verantwoordelijkheid handelingen zijn verricht die de toets der kritiek niet kunnen doorstaan. Het gaat bijvoorbeeld om inkopen zonder toepassing van de geldende procedures, ongeautoriseerde overbestedingen op een groot project, het betalen van huur voor twee locaties waarvan maar 10% werd gebruikt, het inhuren van een consultant zonder dat een aanbestedingsprocedure is gevolgd, waarbij een bedrag boven het geautoriseerde bedrag is uitgegeven, en het geven van de opdracht om in goede staat verkerende generatoren die de vennootschap toebehoren, bij de privéwoningen van de coördinator Commerciële Zaken van de vennootschap te laten installeren.

De zaak, waarin de voormalige bestuurder van het Surinaamse telecommunicatiebedrijf zijn ontslag aanvecht, speelt ten tijde van het Wetboek van Koophandel. In dat wetboek was de privaatrechtelijke rechtsvorm naamloze vennootschap geregeld, maar publiekrechtelijke rechtspersonen niet. In zijn vonnis¹⁷ overweegt de kantonrechter in Paramaribo dat de (privaatrechtelijke) hoofdregel van behoorlijk bestuur inhoudt dat de bestuurder tegenover de rechtspersoon gehouden is tot een behoorlijke vervulling van de hem opgedragen taak. Verder is

overwogen dat het bij onbehoorlijk bestuur gaat om gedragingen die als ‘schuldige verwaarlozing van de bestuurstaat’ kunnen worden aangemerkt, en dat

‘het geenszins de bedoeling is om de bestuurders een verwijt te maken van fouten, misrekeningen of achteraf beschouwd onjuiste beoordelingen van feiten en omstandigheden die voor het bepalen van het bestuursbeleid van belang zijn. Voor onbehoorlijke taakvervulling is méér nodig, in het bijzonder dat er onverantwoordelijk is gehandeld met de wetenschap – objectief te bepalen – dat de rechtspersoon daarvan de dupe zou kunnen worden. Een zodanige taakvervulling is gelijk te stellen met misbruik van bevoegdheid.’

Aan de gewezen bestuurder was het verwijt van wanbeheer en wanbeleid gemaakt, maar in hoofdzaak op basis van het achteraf in kaart brengen en vaststellen van bepaalde feiten. Naar het oordeel van de kantonrechter had de raad van commissarissen (RvC) zich echter veel eerder door het bestuur over de geconstateerde zaken moeten en kunnen laten inlichten, zich door een deskundige hieromtrent moeten laten adviseren, en zo nodig moeten ingrijpen:

‘Met een actieve houding van de RvC, waren de gestelde misstanden eerder ontdekt en kon hierop, in het belang van de vennootschap, met een adequate maatregel ingegrepen worden.’

De kantonrechter overweegt ook dat het achteraf toetsen van het bestuur onvoldoende is om te kunnen concluderen dat de bestuurder zich schuldig heeft gemaakt aan wanbeleid dan wel wanbeheer in strijd met de wet. De gestelde misstanden onder het medebeleid van eiser dienen, aldus de kantonrechter, niet uitsluitend voor rekening van de bestuurder te komen. De RvC diende zich, gelet op zijn wettelijke bevoegdheden, eveneens op een behoorlijke wijze van zijn controlerende en toezichthoudende taak te hebben gekwet. De RvC had zich kortom actiever moeten opstellen, aldus de kantonrechter. Uiteindelijk komt de kantonrechter tot het oordeel dat het ontslag kennelijk onredelijk is, omdat rechtens niet vaststaat dat de ontslagen bestuurder zich schuldig heeft gemaakt aan onbehoorlijk bestuur dan wel Telesur (ernstig) heeft benadeeld. De kantonrechter sluit niet uit dat de voormalige bestuurder enige mate van nalatigheid kan worden verweten:

‘Immers kan van een goede bestuurder worden verwacht dat hij steeds in overleg is met de RvC over de besluiten die de vennootschap raken. Voorts diende erop worden toegezien dat er checks en balances in place waren voor adequate monitoring teneinde misstanden te voorkomen. De passieve houding van de RvC hoeft in beginsel niet te leiden tot een beleidsvrijheid zonder beperkingen.’

Daargelaten mogelijke kritiek op de uitspraak, kan eruit worden afgeleid dat onder Boek 2 BWSUR het toetsingskader niet

16 Decreet C-38 betreft het (inmiddels vervallen) Decreet van 24 december 1980 (SB 1980, 140; gewijzigd bij SB 2004, 151) houdende instelling van het Telecommunicatiebedrijf Suriname (Telesur).

17 Kantonrechter 25 augustus 2020, A.R. no. 16-3278 (*X/Telesur*); te raadplegen via <https://rechtspraak.sr/sru-k1-2020-26/>. Zie daarover G.E.R. Adipoera & S.R. Bhoelai, ‘Het doorbreken van de aansprakelijkheid van de naamloze vennootschap’, *Surinaams Juristenblad* 2022, afl. 2, p. 22-33. Zie ook G.N. Best, ‘De rechtspositie van bestuurders van rechtspersonen sui generis’, *Surinaams Juristenblad* 2023, afl. 2, p. 251-254.

anders zou zijn geweest. De zaak speelde toen Telesur nog een publiekrechtelijke rechtspersoon was. Inmiddels is het een naamloze vennootschap. Maar voor beide soorten rechtspersonen wordt hetzelfde normenkader gehanteerd.

De gelijkstelling met misbruik van bevoegdheid lijkt mij overigens niet heel gelukkig. Een ernstige verwaarlozing van de bestuurstaak kan bezwaarlijk als misbruik van een bevoegdheid worden aangemerkt, maar wellicht is enkel bedoeld aan te geven dat voor het met succes aansprakelijk kunnen stellen van een bestuurder van een rechtspersoon sprake moet zijn van een ernstig verwijt. Wat betreft het leerstuk bestuurdersaansprakelijkheid wordt in Suriname immers, net als in Curaçao, een onderscheid gemaakt tussen drie situaties:

1. intern: aansprakelijkheid jegens de rechtspersoon, met als criterium ernstig verwijt (art. 2:14 BWSUR);
2. extern: aansprakelijkheid uit onrechtmatige daad jegens derden (art. 6:162 BWSUR), met als criterium persoonlijk ernstig verwijt; en
3. extern: aansprakelijkheid jegens de failliete boedel, met als criterium kennelijk onbehoorlijk bestuur (art. 2:16 BWSUR).

Wat betreft het monistisch bestuursmodel geldt in dit verband dat de leden van het algemeen bestuur (de niet-uitvoerend bestuurders) en de leden van het uitvoerend bestuur gelijkelijk als bestuurder gelden (art. 2:18 lid 10 BWSUR). De aansprakelijkheidsregeling is van overeenkomstige toepassing op commissarissen (art. 2:19 lid 9 BWSUR).

7 Overgangsrecht toonderaandelen

Boek 2 BWSUR bevat geen regeling inzake toonderaandelen, omdat die reeds bij een eerdere wetwijziging zijn afgeschaft.¹⁸ In het kader van die afschaffing is een overgangsregeling ontworpen. De regeling houdt kort gezegd het volgende in. De statuten van elke nv moeten worden aangepast. Aandelen aan toonder dienen te worden omgezet in aandelen op naam. De omzetting en het inruilen moeten uiterlijk drie jaren na inwerkingtreding van de wet plaatsvinden, maar in ieder geval zoveel eerder als aandeelhouders dat wensen. Na het verstrijken van de termijn van drie jaar worden de aandelen aan toonder die niet zijn omgezet, van rechtswege omgezet in aandelen op naam.

In de praktijk bleek deze overgangsregeling niet goed te werken. Sinds het verstrijken van de overgangstermijn in augustus 2019 is gebleken dat veel aandeelhouders niet waren te traceren. Omdat hun aandelen er nog steeds zijn, werd het functioneren van diverse vennootschappen bemoeilijkt. Daarom is in art. 37qa van de Overgangswet nieuw Burgerlijk Wetboek¹⁹ opgenomen dat stukken die niet ingevolge de regeling van 2016 zijn ingeleverd bij de vennootschap, van rechtswege om

niet door de vennootschap worden verkregen, ongeacht of de statuten de verkrijging van eigen aandelen toestaan. De vennootschap wordt geregistreerd als aandeelhouder in het register. Als die verkrijging ertoe leidt dat de vennootschap alle aandelen in haar eigen kapitaal houdt, dan gaat één door de vennootschap aan te wijzen aandeel over op de gezamenlijke bestuurders, die dan als zodanig worden geregistreerd als aandeelhouder in het register.

De rechten die aan het aandeel zijn verbonden, komen met de verkrijging door de vennootschap te vervallen (inclusief het recht op dividend en andere uitkeringen) en de oorspronkelijke aandeelhouder kan die rechten niet meer uitoefenen. De aan de aandelen verbonden verplichtingen komen niet te vervallen, maar de nakoming daarvan zal niet kunnen worden afgedwongen als de identiteit van de oorspronkelijke aandeelhouder niet bekend is. Als die aandeelhouder zich uiterlijk twee jaar na de inwerkingtreding van Boek 2 meldt bij de vennootschap met een aandeelbewijs, dan heeft hij recht op een vervangend aandeel op naam in het kapitaal van de vennootschap. De oorspronkelijke aandeelhouder heeft tot 1 mei 2027 de tijd. De vennootschap is gedurende die periode niet bevoegd de door haar gehouden aandelen in te trekken of te vervreemden. Meldt die oorspronkelijke aandeelhouder zich niet binnen deze termijn bij de vennootschap, dan vervallen de aandelen van rechtswege.

8 Afronding

Met de modernisering van het burgerlijk recht en het burgerlijk procesrecht heeft Suriname een belangrijke stap in de rechtsontwikkeling gezet. Voor een belangrijk deel gaat het om codificering, maar het rechtspersonenrecht brengt ook vernieuwing. De geschillenregelingen, waaronder het recht van enquête, en de bepalingen inzake omzetting, fusie en splitsing zijn in Curaçao nuttige instrumenten gebleken, en zullen dat in Suriname ongetwijfeld ook zijn. Wat betreft het recht van enquête is het afwachten of de kantonrechter, als alleensprekende rechter, de juiste instantie zal blijken te zijn. In dat kader moet worden bedacht dat de enquêtezaken die in Nederland, Curaçao en Sint Maarten spelen vaak behoorlijk gecompliceerd zijn.

¹⁸ Wet van 29 juli 2016, houdende nadere wijziging van het Surinaams Wetboek van Koophandel (SB 2016, 103).

¹⁹ Wet van 5 december 2024, regelende het overgangsrecht ter gelegenheid van de invoering van het nieuwe Burgerlijk Wetboek (SB 2024, 166).